

Echter, dit mogen wij niet vergeten, al wat Calvijn daar zegt van de majesteit van den Schepper aller dingen, naar de Schrift, blijft onwankelbaar staan. En het is merkwaardig, dat, als hij in dit verband spreekt van bezwelingen, de trotsche natuurwetenschap hem daarin ten slotte gelijk heeft gegeven.

Na Copernicus zetten de natuurkundigen hun op zich zelf moeden arbeid, wantoe God de Heere hun de kracht en het licht gaf, voort. De dwaasheid lag eigenlijk geheel aan den kant der wereld, die bij elke nieuwe vinding de spottende vraag stelde: en waar blijft nu de Bijbel?

Want de Bijbel spreekt van het wereldbeeld immers niet anders dan de grootste natuurphilosofie, die des morgens constateert, dat de zon opgaat en des avonds, dat zij ten onder neigt.

En als God de Heere Jozua's bede verhoorde en de zon bleef stilstaan, dan bleef zij toch staan aan den hemel, al was dit dan ook, doordat God de rotatie der aarde voor een moment stil legde?

Na Copernicus kwam dan Tycho Brahe, die nog wel wilde, dat zon en maan draaiden om de aarde, maar dat de planeten zich om de zon bewogen.

Echter toen Kepler en Galilei werd dan, naar Russell zegt, de Roomsche kerk wakker.

De regering Gods scheen haar toe in gevaar te komen en Russell meent dan, dat dit ook zoo is. Vooral toen Newton kwam, die zelf niet aan loochening van God dacht, maar Zijn werkzaamheid beperkte.

Immers de groote Grieksche wijsgeeren zelden nog, dat het de goden waren, die de beweging in stand hielden. Maar toen de natuurkundigen de wet ontdekten, dat een levenloos ding, eens in beweging, die beweging zou voortzetten, zoolang niet een zekere oorzaak haar stuitte, werd alles anders.

Want nu was er alleen maar een eerste stoot noodig. Als alles zich bewoog, zette het uit eigen kracht die beweging voort.

De hand des Heeren gaf dus alleen dien stoot. De Schepper was slechts noodig voor een oogenblik vóór den aanvang.

Echter, toen de wetenschap de aarde begon te zien als een stipje in den kosmos, toen moest wel allengs het geloof, dat de schepping de glorie van God verkondigde, ten zwaarste worden bedreigd.

Het is een dwaze redeneering, maar zoo dachten dan toch de menschen, die de natuurwetenschap zetten boven de Schrift.

En daarom ging de Kerk, zegt Russell, Guardino Bruno verbranden en legde zij Galilei het zwijgen op. Hij moest, wilde hij zijn leven redden, zijn wetenschap verloochenen.

Russell is echter weer zoo eerlijk met erop te wijzen, dat niet alleen de Kerk zich verzette tegen Copernicus' vinding, maar dat heel de geleerde wereld zulks deed. Het was ook geen wonder, Copernicus ried maar iets, maar daar waren toen eigenlijk geen argumenten voor zijn stelling.

In 1925 verscheen een interessant werk van E. A. Butt over de „Methaphysical Foundations of Modern Physical Science“, en die geleerde zeide, dat, als alle empirische wijzen van onzen tijd hadden geleefd in de dagen van Copernicus en Kepler, zij zich geheel aan de zijde van de Kerk zouden hebben geschaard.

De natuurkundigen, zoo verklaart deze geleerde, vinden allerlei dingen bij geluk en zij zijn even bijgelooovig gemeenlijk als de geleerden in de middeleeuwen. Er is heelemaal voor de wetenschap geen reden om zich zoo hoog te verheffen boven den godsdienstigen mensch, die vasthoudt aan eenmaal aangenomen weten.

Trouwens Russell geeft zelve toe, dat het den huidige natuurkundigen zwaar valt om Newtons opvattingen omtrent de absolute ruimte op te geven voor de stellingen der quantum mechanica, de beweringen van Einstein met zijn relativiteit der beweging.

Wat de Kerk de wetenschap, ook de natuurwetenschap zou tegenhouden is ook al moeilijk vol te houden, aangezien die wetenschap juist opbloeit op het gebied, waar het Woord Gods de wereld mocht ingaan.

Op zichzelf zegt het inzake de regering Gods toch niets of men meent dat er snelheid van beweging is, of dat wij slechts aan versnelling moeten denken.

Maar nu komt dan het niet onvermakelijke slot der historie van den strijd tusschen kerk en wetenschap, godsdienst en natuurkunde.

De zaak stond eerst zoo: de wetenschap zei, dat de aarde het vaste middelpunt is van het heelal en dat heel het hemelgewelf zich dagelijks bewoog om dat grootsche centrum: de aarde. En dat zou dan aan den mensch ook een bijzondere betekenis geven. Het waarom is thans moeilijk te begrijpen. Maar zoo sprak dan de natuurwetenschap daarover, toen zij ontdekte, dat de aarde draait om haar as, eens in de vierentwintig uren, en dat de kleine planeet, de aarde, eens per jaar om de zon zich beweegt in elliptische lijn, terwijl heel het zonnestelsel maar een klein onderdeel weer is van dien gansch grooten kosmos met zijn vele zonnestelsels en zijn machtige beweging door de ruimte.

Had de mensch bij dit alles niet moeten zeggen: wat is God de Heere. Die dit alles schiep en onderhoudt in Zijn voorzienigheid, toch groot? En is het niet een groote rijkdom voor den mensch, als hij zich een gehoorzaam kind mag weten van den Drieenigen God. Die de aarde heeft verkoren, dat kleine, schijnbaar onbeduidende lichaam, om daarop Zijn wonderlijke ge-

nade te werken voor de van hem afgefallen menscheid?

Maar de trotsche natuurkunde zeide het anders.

Nu wist men, dat de aarde draait om haar as, en dat zij zich voorts beweegt om de zon, en dat zij een heel kleine planeet is, een speldepunt in vergelijking met heel den kosmos.

En dus, zoo was dan het hoogwetenschappelijk besluit: God is er niet en de Bijbel is weerlegd. Alsof niet juist Gods heilig Woord ons leert, dat God de Heere het kleine heeft uitverkoren, om het groote te beschamen.

Nu was de Kerk zeker niet bang voor de wetenschap, maar wel voor haar ongelovigpropaganda.

En dit heeft er toe geleid, dat zij in plaats van in stil vertrouwen op de vastheid van het Woord, heul zocht in een verweer, dat later niet verstandig bleek.

Het is dan ook heel goed te verklaren, dat Rome dat de Schrift verzwakte en menselijke stellingen op haar plaats zette, in het geval met Galilei tot geweld de toevlucht nam, en dat de Reformatie zulks niet deed.

Maar dit neemt niet weg, dat inderdaad de Christenheid meer dan eens onnoodig geschokt werd door de ontdekkingen der natuurwetenschap, inzonderheid door de wijze, waarop deze door het ongelooft, door de Gode vijandige wereld, werden benut in den strijd tegen de Kerk des Heeren.

Wat met de natuurwetenschap voorviel, biedt het treffend voorbeeld van het ongerechtvaardigde van zulke vrees.

Hoe wordt het toch met den Bijbel, zoo schreef een verontruste christin eens aan Da Costa? Zijn antwoord was: wees maar gerust; daar zal de Heere van het Woord wel voor zorgen.

Welnu — Bertram Russel beëindigt zijn verhaal over het conflict, dat wij thans bespreken, aldus: sinds de meest moderne beschouwing alle beweging voor relatief, betrekkelijk, verklaart, is de vraag, of de zon om de aarde draait, dan wel de aarde om haar as, niet meer dan woordenspel. Het een is even goed waar als het ander.

Of men nu zegt: Jan is de vader van Piet, dan wel Piet is de zoon van Jan, dat maakt toch geen verschil.

Russel zelf weet niet, wat hij van het geval denken moet. Want hij heeft tegen de theorie van de relatieve beweging dit bezwaar, dat men dan moet aannemen, dat de sterren vlugger zich bewegen dan het licht. Deze moeilijkheid blijft dus.

En als hij er op heeft gewezen, dat de huidige wetenschap gebroken heeft met Newtons hypothese omtrent ruimte en tijd — men spreekt nu liever van „ruimte-tijd“ en meent zelfs over het verschil tusschen geest en stof te zullen heenkomen — dan eindigt hij zijn werk met op te merken: wat is getal? En wat is ruimte? En wat is tijd? En wat is geest en wat is stof? Ik beweer niet, dat wij op die vragen thans een bevredigend antwoord kunnen geven. Maar wij zijn op weg.....

Daar staat nu de natuurwetenschap met haar z.g. „wetten“, die den grooten Schepper uit Zijn werken zouden verdrijven.

Thans constateert een natuurkundige, dat er zulke vaste natuurwetten niet zijn.

Maar ook de Kerk heeft reden om beschaamd zich af te vragen: waarom zoo bevreesd, alsof God de Heere niet voor de vastheid van Zijn Woord zou zorgen?

En beide mogen wel in diepe ontroering uitroepen: God is groot en wij begrijpen het niet.

Gansch de schepping is van Zijn heerlijkheid vol. Halleluja! Looft God in Zijn heiligdom, looft Hem in het uitspansel zijner sterkte.

Met hartelijke groeten en heilbenede uw toegenegen

MARNIX.

De z.g. oecumenische „synode“, I.

We hebben reeds een en ander opgemerkt over de „synode“, die vol „oecumenisch“, noch „synode“ was. Maar een volledig verslag zal onze lezers wel interesseeren — ook voor de toekomst. We vinden het in „Die Kerkblad“ (Zuid-Afrika) van 7 Maart 1947, en hopen het in gedeelten achtereenvolgens te plaatsen. Alleen laten we den tekst der (ver)vangingsformule weg, die kennen onze lezers waarschijnlijk beter dan de meeste synodocraten.

Hier volgt het eerste gedeelte:

Verslag van deputate na die eukumeniese sinode, gehou te Grand Rapids, Michigan, V. S. A., 14—30 Aug. 1946.

Aan die eerv. generale sinode van die Geref. Kerk: Eerv. voors. en broeders.

U deputate wat benoem is deur die spesial sinode van 1946 om ons kerk te verteenwoordig op die bogenoemde eukumeniese sinode het die eer om as volg te rapporteer:—

A. — INLEIDENDE OPMERKINGE.

1. Vanweë die ernstige siekte van prof. dr. J. D. du Toit, wat deur die eerv. Kuratorium aangewys is as primus-afgevaardigde, moes die secundus, prof. dr. S. du Toit, in die plek van sy hooggel. gaan.

2. Gedurende Maart 1946 het u deputate 'n brief gerig aan die sekretaris van die betrokke komitee van die Christelike Geref. Kerk in die V.S.A., waarin gewys is op die moeilikhede met passaat vanweë die abnormale wêreldtoestande en waarin gevra word of dit nie miskien wenslik sou wees om die sinode 'n jaar uit te stel nie. 'n Afskrif van die brief is ook aan die Nederlandse komitee gestuur. ...arop antwoord ontvang is dat die Nederlandse broeders voorkeur gee aan Aug. 1946. Aan die begin van Junie is 'n uitvoerige kabel na die V.S.A. gestuur, waarop die volgende antwoord ontvang is: „Kan geen passaat waarborg tot twee weke voor tyd van vertrek.... dink dat u geen moeilikheid sal ondervind nie.... telegrafeer dat u kom.“ Hieruit het dit vir u deputate duidelik geword dat dit vir die Nederlandse en Amerikaanse broeders 'n groot teleurstelling sou wees as die sinode uitgestel word. Na raadpleging met enige broeders het u deputate besluit om te gaan, veral toe dit blyk dat ons wel passaat van hier kon verkry.

3. Onder die seënende Hand van onse God was die reis van u deputate in albei rigtinge besonder voorspoedig. Die verblyf in die V.S.A. het ekster veel langer geduur as wat die oorspronklike gedagte was, mede als gevolg van die staking van die seelui.

4. U deputate is besonder vriendelik deur die Amerikaanse broeders en susters ontvang. Geen moeite is ontzien om ons tuis te laat voel nie. Ons wil aanbeveel dat die eerv. sinode 'n brief van bedanking aan die Christ. Geref. Kerk stuur.

B. — DIE VERLOOP VAN DIE SINODE.

1. Bidstond: As roepende kerk het die Fuller-Avenue-gemeente in Grand Rapids opgetree. Op Dinsdagaand, 13 Aug., is in die kerkgebou van hierdie gemeente 'n bidstond met die oog op die werk van die sinode gehou. Prof. L. Berkhof, emeritus-professor van Calvin Seminary en voorsitter van die sinodale deputaatskap insake 'n eukumeniese sinode, het die Woord bedien en op grond van Efes. 4: 12—15 gespreek oor: „Die geestelike wasdom van die heiliges“. Sy hooggel. het verklaar dat die vergadering van die sinode 'n gebeurtenis van geskiedkundige betekenis is. Hierdie sinode moet grondleggende werk doen en dit is belangrik dat ons sal bou op die enigste fondament, n. Jesus Christus. Na mate ons toe-niem in Christus, sal ons nader aan mekaar kom. Hierdie geestelike wasdom eis egter lojale aanhanklikheid aan die waarheid soos geopenbaar in die Woord van God. Aan die ander kant moet die waarheid in liefde gespreek word. Ywer sonder liefde en liefde sonder waarheid is uit die Bese. As ons die waarheid in liefde spreek, sal God ons swakke poginge seën.

Hierna het ds. I. van Dellen, een van die afgevaardigdes, voorgedaan in gebed. Ons hoop dat sowel die preek van prof. Berkhof as hierdie gebed in Die Kerkblad gepubliseer kan word, omdat hieruit blyk in watter gesindheid die werksaamde begin is. Uit die gebed haal ons net die volgende sinne aan: „Verenig ons meer en meer in die ware geloof. Gee dat die eenheid in leer mag blyk te wees eenheid in krag, en dat hierdie sinode weë en middele mag vind, waardeur die kerke hier verteenwoordig en ander kerke wat staan vir die waarheid wat eenmaal aan die heiliges oorgelewer is, nader aan mekaar mag kom en skouer aan skouer mag staan, terwyl hulle die oorloë van die Here veg en die Woord van God verbrei. Gee dat hierdie vergadering mag dien as instrument om ons kerke tot nuwe reformatie te bring. Gee dat hierdie sinode voorbereidend en grondleggend mag wees vir 'n eukumeniese sinode waarin alle kerke verteenwoordig sal wees wat trou is aan die gereformeerde oortuiging. Gee aan die broeders met die oog hierop wysheid en harte vol van liefde, terwyl hulle die eer van u Naam nastreef en die ware belange van u kerk. Neem weg alles wat ons in hierdie groot werk kan hinder. Ban uit ons harte alle selfsug en alle hoogmoed.“

2. Afvaardiging: Die Geref. Kerke van die Nederlande was verteenwoordig deur prof. dr. G. Ch. Aalders, prof. dr. G. C. Berkouwer, dr. J. Hoek en oudl. A. Warneer. (Die tweede ouderling is verhinder.)

Van die Chr. Geref. Kerk was teenwoordig: Prof. L. Berkhof, prof. D. H. Krommings, ds. I. van Dellen, ds. E. F. J. van Halbeema, dr. J. T. Hoogstra, dr. H. Kuiper en oudl. dr. E. Y. Monama, dr. L. Flokstra, br. G. Buist en br. F. Keegstra.

Van die Geref. Kerk in Suid-Afrika was teenwoordig: Prof. dr. S. du Toit, dr. P. J. S. de Klerk en oudl. dr. H. G. Stoker.

Die professore van die „Calvin Seminary“ (die Chr. Geref. Kerk) wat nie afgevaardig was nie, is deur die sinode versoek om as adviseurs op te tree. Ook aan prof. dr. N. B. Stonehouse van die Westminster Theological Seminary, afgevaardig deur sy kerk (die Ortodoks-Prebiteriaanse) om die sinode as toehoorder by te woon, is adviseerende stem verleen.

3. Groete: 'n Brief met seënswense van prof. dr. J. D. du Toit is voorgelees, waarin sy hooggel. seë blydskap uitspreek oor die feit dat 'n lang gekoesterde ideaal nu werklikheid geword het en waarin dr. Du Toit sy innige spyt te kenne gee dat dit vir hom nie moontlik was om die sinode by te woon nie. Dr. Charles Vinze van die Vrye Magyar-Geref. Kerk (Hongaars) bring die groete van sy kerk oor en spreek die hoop uit dat hierdie kerk ook uitgenodig mag word na toekomstige eukumeniese sinodes.

4. Openlike Verklaring: Al die afgevaardigdes het deur op te staan hun instemming betuig met die Openlike Verklaring van die Gereformeerde Kerke. Die Formulier van die Chr. Geref. Kerk in Amerika is gebruik.

5. Moderamen: Nadat besluit is dat die notule in Engels gehou sal word, omdat dit die offisiële taal van die uitnodigende kerk is en die wenslikheid uitgespreek is dat die eerste scribe 'n broeder uit Amerika sal wees met die oog op die finale redaksie van die Handeling, sook dat al drie Kerke op die moderamen verteenwoordig sal wees, is hierdie liggaam soos volg saamgestel: Voors. prof. L. Berkhof; ondervoors. prof. dr. G. Ch. Aalders; scribe ds. E. F. J. van Halbeema; hulp-scribe prof. dr. S. du Toit.

6. Kommissies: Deur die moderamen is die volgende